Hobbybyråkrater

MÅNEDENS KOMMENTAR

AV KETIL SKOGEN

FOR EN DEL år siden satt jeg i styret i NJFF Hedmark. Det var på den tida at driftsplaner skulle innføres på bred front. Rettighetshavere var ansvarlige for å utarbeide planer, men det var et ønske fra både myndigheter og NJFF at lokale foreninger deltok.

Fylkesstyret så på dette som en mulighet til å påvirke lokal forvaltning av vilt og fisk. Men det var en viss bekymring for at ikke alle grunneiere var interesserte i å ha med lokale JFF. Derfor ble det bestemt at vi skulle ringe rundt til foreningene og undersøke hvordan det gikk. Min ringerunde til foreningsledere i Sør-Østerdal fastslo at det fantes barrierer mot deltakelse. Men selv om det sikkert fantes vrange grunneiere, virket det som om flere hadde bestemt seg for å sitte musestille og vente på at maset om driftsplaner skulle gå over.

VAR DE motstandere av planmessig forvaltning? Likegyldige? Late? Langt ifra! Men å utarbeide en driftsplan er ingen liten jobb, og samarbeidet med rettighetshavere – og kanskje fagfolk utenfra – kan være krevende. I mange tilfeller vil det være en måte å jobbe på som mange ikke er fortrolige med: Data skal systematiseres, mål skal formuleres og mye skal skrives. Så må det holdes møter, der ulike interesser vil brytes mot hverandre. Og det tar mye tid.

Minner dette om noe annet? Ja, det ligner på sånne jobber som noen av oss har, men som er fjernt fra hverdagen til mange andre.

Omtrent på denne tida skulle også Forsvarets etablering på Rena planlegges. Det ble nedsatt flere arbeidsgrupper der ulike interesser skulle være representert. En kan si mye om den påvirkningskraften lokale organisasjoner har i sånne prosesser, men i prinsippet er det positivt å få være med. Og jeger- og fiskeforeningen ønsket selvsagt å delta, siden dette gjaldt framtidig bruk av store utmarksarealer. Det var jeg som fikk den jobben. Jeg hadde nemlig noen forutsetninger som ikke alle i foreningen hadde – en fleksibel jobb, mye erfaring med skriving og møter – og med endeløse diskusjoner.

I DET SISTE har jeg vært aktiv i kampen mot hemningsløs utbygging av såkalt grønn energi. Og hva innebærer det? Vel, det er noen befaringer av og til. Men ellers er det skriving; leserinnlegg, høringsuttalelser, klager på vedtak, og talløse e-poster. Og møter i alle fasonger.

Er det gøy? Absolutt ikke, selv om det kan være tilfredsstillende å jobbe for en viktig sak.

Er det noe jeg behersker? Absolutt. Det er nemlig til forveksling likt det jeg får betaling for å drive med, 37,5 timer i uka. Jeg er egentlig ingen ekspert på vannkraft, men jeg har et brukbart talent for byråkratiske uttrykksmåter. Og sånn har det blitt, at akkurat dét er viktige kvalifikasjoner om en skal holde på med naturvern og forvaltning av vilt og fisk.

UBETALT BYRÅKRATI kan utgjøre en stor del av virksomheten til lokallag av NJFF og Naturvernforbundet, og sikkert andre. Det er ikke akkurat en magnet for rekruttering til aktiv innsats. For det første er mange både uerfarne og ukomfortable med denne arbeidsformen, og for det andre kan det være både trøttende og stressende. Det er det aktive friluftslivet som gjerne er grunnlaget for folks engasjement. Selv om man er motivert for å gjøre en innsats, er hobbybyråkratiet såpass krevende for mange (og såpass kjedelig for alle) at det er vanskelig for frivillige organisasjoner å delta i mer og mer profesjonaliserte beslutningsprosesser. Her skal man

Ubetalt byråkrati kan utgjøre en stor del av virksomheten til lokallag av NJFF. Det er ikke akkurat en magnet for rekruttering til aktiv innsats.

nemlig matche ressurssterke næringsaktører, konsulentfirmaer og offentlige etater.

Medvirkning er bra, men formen for medvirkning blir på mange måter udemokratisk. Den favoriserer profesjonelle aktører, og parkerer ofte oss andre på sidelinja. Når man er i det desillusjonerte hjørnet, kan man tenke seg at det er gjort med hensikt. Ikke bare for å tilgodese bestemte interesser, men også for å få til «effektive prosesser» der såkalt ekspertkunnskap legger premissene.

MANGE MED sterk stemme klager over at planprosesser tar for lang tid. Vanligvis er det myndigheter med innsigelsesrett som beskyldes for å stå i veien for framskrittet. Men slik situasjonen er nå, vil eksempelvis Fylkesmannen ofte ivareta et minimum av allmenne interesser. Frivillige organisasjoner har problemer med å henge på, og om prosessene skal gå enda fortere, svekkes allmennhetens innflytelse. Allerede nå er det mange tog vi ikke rekker, fordi vi ikke har samme kapasitet som de profesjonelle. En «effektivisering» er derfor en trussel mot demokratiet, og må bekjempes.

Vi må i stedet kreve medvirkningsformer som gjør det mulig for flere å delta, uten å måtte konkurrere med konsulenter og byråkrater. Mine erfaringer fra samarbeidet med Forsvaret var ikke bare negative. Møtetidspunkter og arbeidsformer må selvsagt tilrettelegges mye bedre for frivillig innsats, men en viktig faktor er at det må ta tid. Det må utbyggerne finne seg i, og de har bare godt av det.